

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
КОХЕЗИОНЕН ФОНД

Решения за
по-добър живот

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 Г.“

ПРОЕКТ DIR - 5113024-1-48

„ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ВИДОВЕ/ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ВИДОВЕ И ХАБИТАТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЦЯЛАТА СТРАНА – I ФАЗА”

София, 20 октомври 2015 г.

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

*Този документ е създаден с финансовата подкрепа на ЕС
чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“*

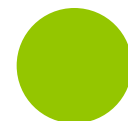
ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЕКТА

- **Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.”**
Приоритетна ос 3: “Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие”
- **Стойност на проекта:**
 - първоначално планирана и одобрена - 9 886 792 лева
 - стойност на реализираните разходи - 7 411 109 лева
 - 85 % - ЕФРР; 15 % - национално съфинансиране
- **Място:** Територията на цялата страна, вкл.
Изключителна икономическа зона на Черно море
- **Времева рамка:** Януари 2012 – Октомври 2015 г.
(45 месеца)
- **Бенефициент:** Изпълнителна агенция по околна среда

ОБОСНОВКА НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ПРОЕКТА:

- Управление на биологичното разнообразие, основано на конкретна, надеждна и научно обоснована информация за видовете и техните местообитания;
- Изпълнение на изискванията на ЗООС, ЗБР, ЗЗТ за провеждане на наблюдения и оценка на състоянието на компонентите на околната среда (в т.ч. и на биологичното разнообразие)
- Изпълнение на ангажиментите на Република България по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕИО за опазване на дивите птици.

ЦЕЛИ НА ПРОЕКТА

Обща цел:

Проучване и оценка на състоянието на видове и техните местообитания, включени в Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР)

Специфични цели:

- Развитие на НСМБР чрез включване на нови схеми за теренни наблюдения;
- Набиране на актуална информация за разпространението и числеността на видове от НСМБР на национално ниво;
- Внедряване на нови/ съвременни методи за оценка на състоянието на видове от НСМБР на национално ниво

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

Дейност 1: Управление на проекта

Дейност 2: Подготовка и провеждане на процедури за избор на изпълнители. Доставка на техническо оборудване

Дейност 3: Теренни проучвания на разпространение и численост на безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, бозайници (без китоподобни), висши растения, мъхове и гъби

Дейност 4: Разработване и внедряване на генетични методи за установяване състоянието на видовете кафява мечка, вълк, дива котка и рис

Дейност 5: Теренни проучвания на разпространение и численост на гнездящи видове птици в България

Дейност 6: Теренни проучвания за разпространение и численост на китоподобни

Дейност 7: Информация и публичност

Дейност 8: Одит на проекта

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТА

Проектът се управлява
от

отдел „Мониторинг на
биологичното
разнообразие, горските
екосистеми и почвите“,
дирекция „Мониторинг и
оценка на околната
среда“, ИАОС.

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТА

Екип за управление

(10 служители на ИАОС, 1 външен консултант):

- Ръководител на проекта
- Координатор на проекта
- Административен сътрудник
- Експерт финансови дейности
- Експерт счетоводство
- Експерт юрист
- Експерти мониторинг и докладване (2)
- Експерт нередности
- Експерт информация и публичност
- Експерт обществени поръчки

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТА

Експертна група

(6 служители на ИАОС, 9 външни консултанти):

- Ръководител на Експертната група
- Експерт – НСМБР и бази данни
- Експерт – пространствени бази данни
- Експерт – ЛБМ (3)

- Консултант – безгръбначни животни
- Консултант – висши растения, мъхове и гъби
- Консултант – риби
- Консултант – земноводни и влечуги
- Консултант – бозайници
- Консултант – птици (1 теренни проучвания)
- Консултант – птици (2 оценки и докладване)
- Консултант – китоподобни
- Консултант – биостатистика

ИЗПЪЛНИТЕЛИ

Дейност 3: Теренни проучвания на разпространение и численост на безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, бозайници (без китоподобни), висши растения, мъхове и гъби

- **Обединение “Фортис-НПМ-ИБЕИ”** за група Безгръбначни животни, група Риби и група Земноводни и влечуги
- **„Обединение за дейности за дивата природа“** за група Бозайници
- **„ИБЕИ - БАН“** за група Висши растения, мъхове и гъби –

Дейност 4: Разработване и внедряване на генетични методи за установяване състоянието на видовете кафява мечка, вълк, дива котка и рис

Обединение “Аква - Балкани”

ИЗПЪЛНИТЕЛИ

Дейност 5: Теренни проучвания на разпространение и численост на гнездящи видове птици в България

Консорциум „ЕНВЕКО“

Дейност 6: Теренни проучвания за разпространение и численост на китоподобни

Консорциум „Черноморска изследователска програма НОИ“

Дейност 7: Информация и публичност

- **СД „Минерва“** –
Изработване и доставка на информационни материали
- **„Юрапел комюникейшънс“ ЕООД** –
Организиране и провеждане на информационни събития

Дейност 8: Одит на проекта
„Грант Торнтон“ ООД

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

ДЕЙНОСТ 3: Теренни проучвания на разпространение и численост на безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, бозайници (без китоподобни), висши растения, мъхове и гъби

**Дейността обхваща видовете от НСМБР,
разделени в 5 групи:**

- Безгръбначни животни – 130 вида

- Риби – 52 вида

- Земноводни и влечуги – 20 вида

- Бозайници – 13 вида

- Висши растения (199), мъхове (14)
и гъби (16) – общо 229 вида

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

ДЕЙНОСТ 5: ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ЧИСЛЕНОСТ НА ГНЕЗДЯЩИ ВИДОВЕ ПТИЦИ В БЪЛГАРИЯ

Дейността обхваща гнездящите в България видове птици, условно разделени в 3 групи:

- Широко разпространени видове птици

- Видове обитаващи типични местообитания

- Редки видове птици и видове с ограничено разпространение

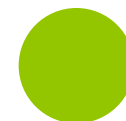

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

Дейност 3 и 5: Теренни проучвания на разпространение и численост на безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, бозайници (без китоподобни), висши растения, мъхове и гъби, и гнездящи видови птици

Подготвителна работа:

- **Преглед** и оценка на наличните данни от литературни и други източници, свързани с методики за мониторинг и методики за оценка на състоянието на видовете
- Разработване на нови и прецизиране на съществуващите **методики за мониторинг** (съгласно изискванията на Наредба №2; параметрите на наблюдение – съобразени с последващата оценка)
- Прецизиране на **местата** за провеждане на наблюденията (карти на разпространение по литературни данни, карти на потенциални местообитания; места за мониторинг - извадъчни единици)
- Разработване на **методики за оценка** на състоянието на видовете на национално ниво

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ

Дейност 3 и 5: Теренни проучвания на разпространение и численост на безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, бозайници (без китоподобни), висши растения, мъхове и гъби, и гнездящи видове птици

Теренни проучвания:

- **Картиране на местата** за мониторинг (посещение на всички места определени за мониторинг)
- **Събиране на данни** за всички видове от шестте групи (практическо прилагане на методиките за мониторинг – два поледи сезона – през първия апробация)

Камерална работа:

- **Въвеждане** на събраните данни в Информационната система към НСМБР (специализиран софтуер)
- **Статистически и пространствен анализ** на събраните данни (групиране, графично представяне и описване на всички събрани първични данни от мониторинга)
- **Определяне на състоянието** на видовете на национално ниво (прилагане на практика на разработените методики за оценка на състоянието; визуализиране на резултатите от пространствения анализ на карти)

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

Дейност 3 и 5: Теренни проучвания на разпространение и численост на безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, бозайници (без китоподобни), висши растения, мъхове и гъби, и гнездящи видове птици

Резултати

- Изготвени **встъпителни доклади – 6**
- Разработени **методики за мониторинг – 56**
- Разработени **карти – около 3800 броя**
- Извършени теренни проучвания – въведени над **7300 полеви формуляра** в Информационната система към НСМБР
- Разработени **методики за оценка – 55**
- Изготвени са общо **697 доклада с моментни оценки на състоянието**

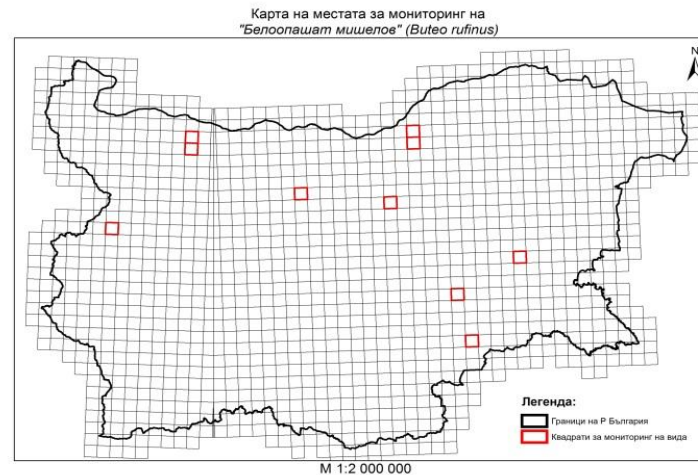
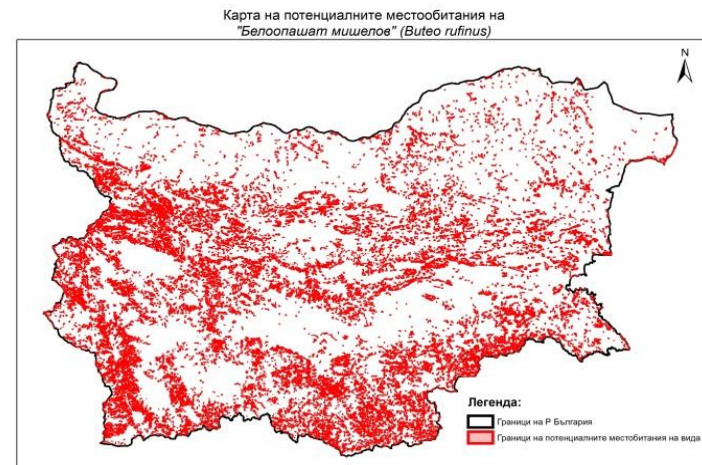
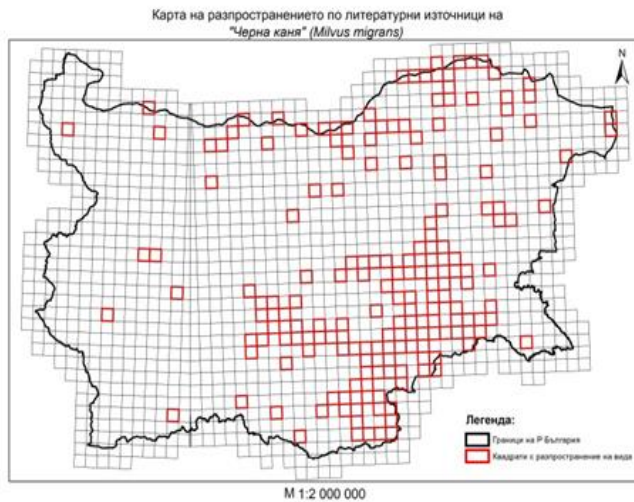
ЦИФРОВИ КАРТИ НА:

РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ВИДОВЕТЕ ПО ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ;

ПОТЕНЦИАЛНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ ЗА ВСЕКИ ВИД;

МЕСТАТА ЗА МОНИТОРИНГ;

РЕЗУЛТАТИ ОТ ОЦЕНКИТЕ НА ВИДОВЕТЕ

КАРТА ПО ПАРАМЕТЪР ЗА ОЦЕНКА

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

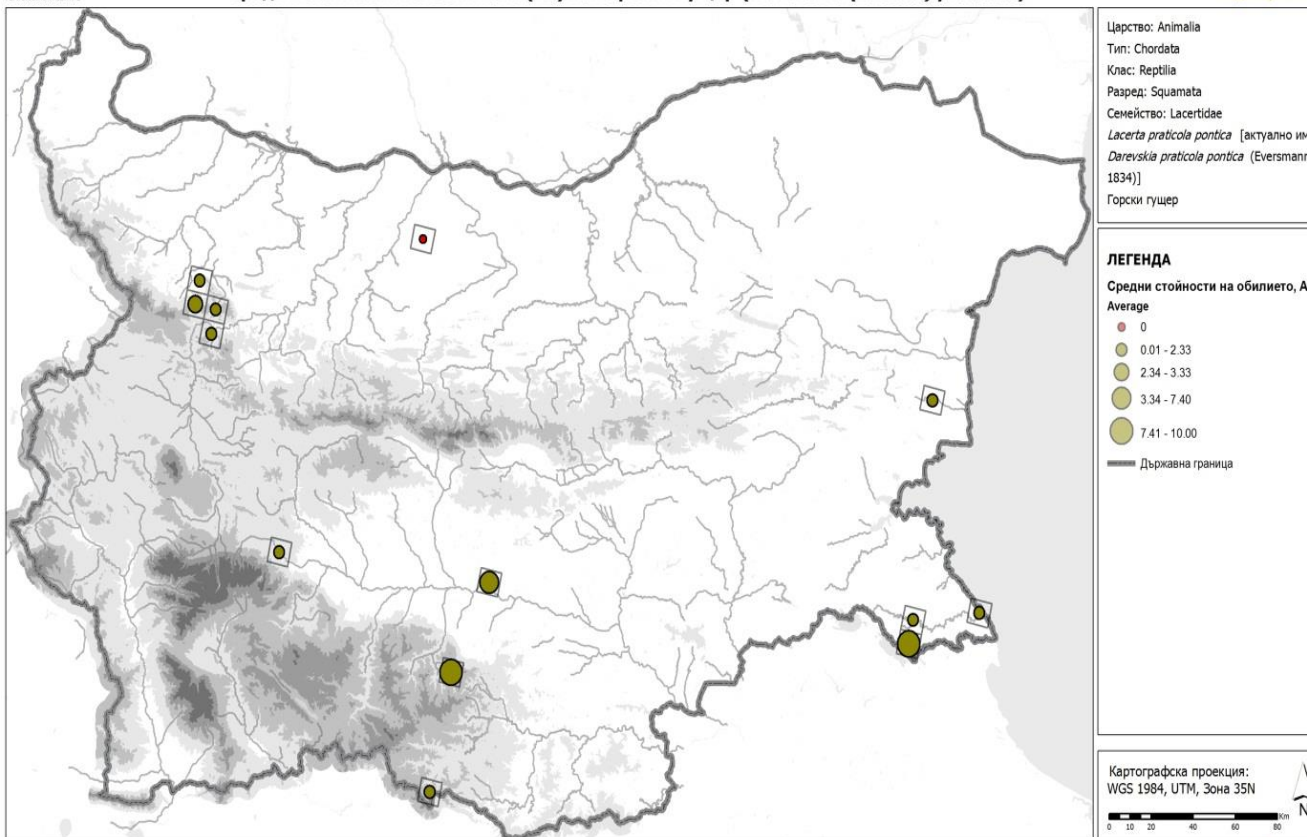
Оперативна програма "Околна среда 2007 - 2013 г."

Проект "Теренни проучвания на разпространение на видове/оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна – I фаза"
Договор № 2599/30.07.2013г. "Теренни проучвания на разпространение и численост на земноводни и влечуги"

Решения за
по-добър живот

Средни стойности на обилието (Ab) на горския гушер (*Darevskia (Lacerta) praticola*)

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕЗЕРВНА РАМКА
2007 - 2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие
и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма "Околна среда 2007 - 2013 г."

Изпълнителна агенция
по околна среда

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

ДЕЙНОСТ 4: РАЗРАБОТВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА ГЕНЕТИЧНИ МЕТОДИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ВИДОВЕТЕ КАФЯВА МЕЧКА, ВЪЛК, ДИВА КОТКА И РИС

Дейността обхваща видовете:

- Кафява мечка

- Вълк

- Дива котка

- Рис

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ

ДЕЙНОСТ 4: РАЗРАБОТВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА ГЕНЕТИЧНИ МЕТОДИ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ВИДОВЕТЕ КАФЯВА МЕЧКА, ВЪЛК, ДИВА КОТКА И РИС

- **Разработване и внедряване на методики за:**
 - **полево събиране**, съхранение и транспорт на генетичен материал
 - **автоматично и ръчно изолиране на ДНК**
 - **генотипиране** на четирите вида хищни бозайници на три нива: вид, пол, индивид
 - **оценка състоянието** на видовете на национално ниво, чрез анализ и статистическа обработка на резултатите от генотипирането

- **Обучение и внедряване на генетични методи за изпитване в лабораторията на ИАОС**

- **Разработка на регистър за обобщаване на данни от генетични изследвания**

Неинвазивно събиране на проби

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

ДЕЙНОСТ: 6 ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ЧИСЛЕНОСТ НА КИТОПОДОБНИ

Дейността обхваща 3 вида китоподобни:

- *Tursiops truncatus* (Афала)
- *Phocoena phocoena* (Морска свиня)
- *Delphinus delphis* (Обикновен делфин)

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

Дейност: 6 Теренни проучвания за разпространение и численост на китоподобни

- Определяне и картиране на разпределение и относителна численост на популациите на китоподобните;
- Оценка на въздействието на факторите на околната среда (антропогенни и природни фактори), върху популациите на китоподобните;
- Оценка на природозащитното състояние (ПС) на китоподобните в българската ИИЗ на Черно море. Предложение за определяне на защитени зони;
- Предложение за програма за мониторинг на състоянието на китоподобните в българската ИИЗ на Черно море

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ

ДЕЙНОСТ: 6 ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ЧИСЛЕНОСТ НА КИТОПОДОБНИ

- Методика за наблюдения/картиране
- Методики за определяне на природозащитно състояние
- Извършени обследвания на Българската ИИЗ
 - четири пъти от **самолет**;
 - три пъти от **кораб**
- Наблюдения от 6 стационарни точки
- Доклад с предложение за национални **референтни стойности** за трите вида китоподобни
- Доклади с **оценки на природозащитно състояние** за трите вида китоподобни
- Доклад относно необходимостта от **допълнителни проучвания за обявяване на защитени зони от мрежата Натура 2000** за *Tursiops truncatus* и *Phocoena phocoena*

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЗУЛТАТИ

ДЕЙНОСТ: 6 ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ЧИСЛЕНОСТ НА КИТОПОДОБНИ

- **Аналитични доклади** относно факторите, влияещи върху китоподобните бозайници
- **Методика за мониторинг**
- Въведени са **324** полеви формуляра в Информационната система към НСМБР
- Изготвени са цифрове **карти** на разпространение, численост, плътност, хабитатна пригодност на трите вида.

МЕХАНИЗМИ ЗА ВЕРИФИКАЦИЯ И КОНТРОЛ

Изпълнителите - предвиждат механизми за вътрешен контрол и валидиране на резултатите от теренната работа и осъществяването на качествен контрол на данните

Възложителят (експерти от ЕУП и ЕГ) извършват цялостна проверка на качеството на данните, която включва:

- Предварителен контрол (консултативни срещи, одобряване на методики)
- Теренни проверки (на всички екипи на Изпълнителите)
- Верификация на данните (на всички въведени от Изпълнителите полеви формуляри)

ОБОРУДВАНЕ

За изпълнението на основните дейности бе закупено специализирано оборудване, като:

- GPS устройства;
- Фотоапарати и зрителни тръби;
- Бинокли и далекомери;
- Лодки и рибарски принадлежности;
- Живоловни и фотокапани;
- Измервателна техника;
- Апаратура за генетични анализи;

ИНДИКАТОРИ

Индикатор	Целева стойност	Постигната стойност
Брой разработени методики за теренни наблюдения	10	35
Брой актуализирани методики за теренни наблюдения	10	22
Брой разработени генетични методи за установяване състоянието на видовете	4	4
Брой внедрени в ИАОС генетични методи за установяване състоянието на видовете	4	4
Брой извършени проучвания (за 7 биологични групи)	7	7
Брой видове, за които са извършени теренни проучвания	700	700
Брой разработени комплексни показатели за оценка на състоянието на видовете	500	58 —за 700 вида

ИНДИКАТОРИ

Индикатор	Целева стойност	Постигната стойност
Брой изготвени оценки за състоянието на видове на национално ниво	700	700
Брой апробирани и внедрени пространствени екосистемни модели за оценка и прогноза	7	7
Брой записи в БД/Инф система	1500	7385
Брой издадени листовки	5	6
Брой издадени брошури	5	6
Брой издадени прес съобщения	6	6
Брой пресконференции	2	2
Брой организирани конференции	2	2
Брой обучени експерти за провеждане на теренни наблюдения	41	41
Месечни срещи на ЕУП	33	33

ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТА

- Широк обхват – голям брой видове и голяма територия на проучване;
- Голям брой договори – 37 броя;
- Провеждане на обществени поръчки;
- Забавяне изпълнението на основните дейности в резултат на провеждането на обществените поръчки;
- Голям обем на разработени нови документи;
- Технически проблеми при набирането на данните от теренни проучвания и при въвеждането им в ИС към НСМБР.

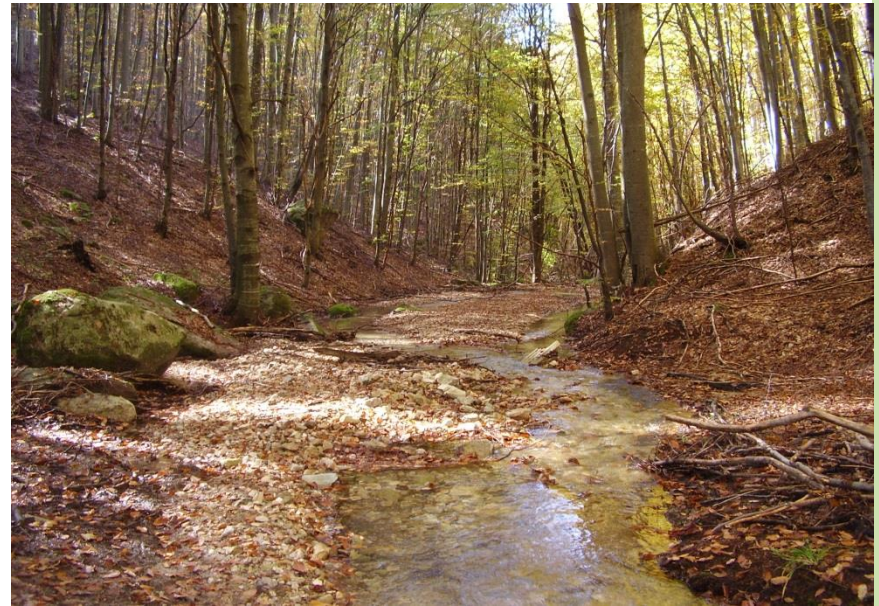

ЧРЕЗ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ТОЗИ ПРОЕКТ ЗА ПЪРВИ ПЪТ:

- НСМБР функционира в пълния си обхват – проведени са теренни наблюдения на включените в системата **видове** на определените **места** за мониторинг; разработени/актуализирани са **методики за мониторинг**; разработени са и **методики за оценка** на състоянието на видовете, каквито до момента липсваха; изготвени са моментни **оценки** на състоянието на всички видове; направени са редица **препоръки** за подобряване на НСМБР;
- към НСМБР са разработени и внедрени методи за проучване и оценка на състоянието на видовете **на генетично ниво**;
- е направено **пълно обследване** на цялата изключителна икономическа зона на Република България за събиране на актуални данни за **китоподобните бозайници** в Черно море.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО

